

Miért dicsérjem az Urat?

Lekció: Ef 5,1-20/Textus: Zsolt 66

2018. június 17.

A 66. zsoltár jóval a református hitvallás előtt már megfogalmazta, ami jelenleg is a református alapelveink egyik legfőbbike: Soli Deo Gloria. Egyedül Istené a dicsőség. Ez a zsoltár Isten dicsőítéséről, áldásáról, örvendezésről szól. Isten dicsőítéséről szól ez az egész zsoltár, amiért én hálás vagyok, mert olyan sokszor népünk életében a panaszkodáson és a szenvedésen van többször a hangsúly és most itt a panasz zsoltárok után egy dicsőítő zsoltár van előttünk. De ez a zsoltár nemcsak azoknak szól, akik majd kiugranak a bőrükből olyan hálások és csak örülni, áldani szeretnék Istent. Hanem azoknak is, akik most azt gondolják, hogy „Istent miért dicsőíteném, nem tudom, mert épp nagyon fáradt vagyok, dühös vagyok, vagy küzdök, teljesen egyedül végtelen idő óta, kérdéseim és kritikáim vannak inkább Isten felé, nemhogy egy fikarcnyi dicséretem”. Eleve bizonytalan helyzetben vagyok nem tudok dicsőíteni. Miért szól nekik is ez a zsoltár? Walter Brueggemann – egy nebraskai teológus válaszol erre – (akit többször említettünk már a sorozat kapcsán egy nagyon jó kis könyvecskéje miatt)- szerinte ugyanis három részre oszthatóak a zsoltárok. A meggyőződés / elbizonytalanodás és az új meggyőződés zsoltáira. A mostani zsoltárunk pedig az új meggyőződés zsoltáira tartozik. De mit is jelent az új meggyőződés és miért válasz ez az elbizonytalanodók számára is? A hálaadó zsoltárok azonban a negatív tapasztalatot követve mindig bemutatják a következő lépést is: az elbizonytalanodásból az új meggyőződésig. Azaz a hálaadó zsoltárok a szenvedés után, közben keletkeznek, pontosan abból, hogy ez a szabadulás útja a szenvedésből. Ez a zsoltár sem elrejtja a szenvedést, nehézséget, hanem tanúskodik az új élet meglepő eljövételéről, amely akkor érkezik el, amikor senki nem várta. Ennek a zsoltárnak a háttérhelyzete a szükség és nehézség. Tehát Isten dicsőítése is abból fakad, hogy egy bizonyos veszélyhelyzetben, egy segélykérés hatására egy válasz érkezett Istentől. Tehát pont azoknak van ez a zsoltár, akik szenvedtek, szenvednek, akik elbizonytalanodnak, dühösek, kritikájuk van. Azért énekel itt az író, mert megtapasztalta, hogy Istenhez szóló panaszára Isten cselekvéssel válaszolt. Ezek a zsoltárok tehát egyaránt szólnak a szenvedés érkezéséről és távozásáról is, hiába a hálaadás és áldás van hangsúlyozva a zsoltár verseiben. Ugyanis szenvedés nélkül nem tud felszabadulásról sem énekelni a zsoltáros (5-7. versek).

John Wesley – 17. századi anglikán lelkész, a metodizmus megalapítója – oldja fel nagyon egyszerűen és tömören, a megújulás és a szenvedés ellentétét és érthetlenségét. : „Ugyanannyira nem tudjuk, hogyan jön létre egy ilyen újdonság, mint ahogyan nem tudjuk, hogyan kell új életre egy halott, hogyan tisztul meg egy leprás vagy hogyan láthat egy vak. (Lk 7:22). De nem ez a lényeg, hogy a szenvedésnek mikor van vége. Mi sem tudjuk és e zsoltárok beszélői sem tudják. Mivel pedig Izráel megmagyarázni nem képes, spekulálni pedig nem hajlandó, azt teszi, amit a legjobban tud: elmondja, elmeséli, elismétli és bizonyosságot tesz róla, hogy Isten ilyen.”

1. Miért dicsőítjük Istent?

A zsoltár több blokkra osztható fel, az első 4 versben buzdít minket a zsoltáros, hogy dicsérjük mi magunk is Istent. (Felolvasás 1-4. v).

1.1 Isten dicsőítése csak úgy önmagáért (1-4 versek)

Clairveuxi szent Bernát – a ciszterci rend megalapítója – közel ezer évvel ezelőtt mondta, hogy az Isten megismeréséhez vezető úton 4 lépcsőt kell végig járnunk, ahhoz, hogy őt valóságosan megismerjük és dicsérjük. Ebből az első három lépcsőfok fontos most a számunkra:

1. Önmagam szeretete önmagamért
2. Isten szeretete önmagamért
3. Isten szeretete Istenért

Ebben az első 4 versben a zsoltáríró már a harmadik lépcsőnél jár, hogy Istent dicsőíti a tetteiért. A későbbi versekben fog hálát adni személyes megélelésekért és azért is, hogy megmentette őt a próbák idején, így a többi lépcsőről is szó van, de itt az elején csak Isten önmagáért való dicséretéről beszél. Igen ám, de erre a mai ember azt mondja, hogy miért dicsőítsem Istent? Ez a fajta „elvárás” öntömjenező, egoista hozzáállás, aki azt kéri, hogy őt dicsőítsék az elnyomó, autokrata, ami eleve taszító.

C.S Lewis – híres író szerző, aki mindig azt állította, hogy nem érzelmi alapon, hanem a logika és az észszerűség hangját követve döntött úgy, hogy keresztyén lesz, írja a következőket: „Amikor hívővé lettem, megütközés kövére leltem abban, hogy keresztyének olyan harsányan követelték, hogy dicsérjük Istent. Mivel mindannyian megvetjük azt az embert, aki önnön erényességének, intelligenciájának, vagy szépségének folytonos elismerését követeli, még inkább a diktátorokat, milliomosokat és hírességeket körülvevő tömeget, amely eleget tesz ennek az igénynek. Ilyen módon mind Istenről, mind a követőről egy elborzasztó kép jelent meg a fejemben. A zsoltárok különösen is kellemetlenek ebben a helyzetben, ahol arra szólítanak fel, hogy dicsérjem Istent. (C.S Lewis: Zsoltárokról – Harmat Kiadó)

Lewis megfogalmaz valamit abból, amit a mai ember gondol Isten dicsőítéséről. Visszas, furcsa, legalábbis kérdéses. De így folytatja Lewis a könyvében ezt a kérdést: „Nem értettem meg, hogy Isten a dicsőítés folyamatán keresztül közli a jelenlétét az emberekkel. Amikor a zsoltárosok Isten dicsőítésére buzdítanak, csak azt teszik, amit az emberek, amikor az őket leginkább foglalkoztató dolgokról beszélnek. Azt hiszem nemcsak azért szeretjük dicsőíteni azt, aminek örülünk, mert a dicséret kifejezi örömünket, hanem, mert teljessé is teszi azt. És ilyenkor ennek a beteljesedésnek is adunk hangot. Nem azért mondják a szerelmesek egymásnak, hogy szép vagy mert bókolni akarnak egymásnak, hanem mert az öröm nem teljes, amíg nem jut kifejezésre. ” A dicsőítés tehát nem egy elvárás, hanem egy válasz az ember megélelésére, tapasztalására. Ahogy a zsoltáros a az 5. versből 7 versen keresztül sorolja, hogy miért hálás az a dicsőítés példája. Nem azért sorolja, mert neki ezt kötelező volt leírni, hanem mert öröme úgy teljes, ha ezt leírhatja, továbbadhatja. Lewis még hozzáteszi: „Ugyanis, ha elképzelhetőnek is tartanánk egy ilyen öntömjenező Istent, elég abszurd a gondolat, hogy ő tőlünk várja a dicsőítést. Ő aligha hozzánk a legalacsonyabb rendű értelmes lényhez fordulna, hogy kielégítse vágyait. Ez olyan lenne Istentől, mintha én a kutyámtól várnám el, hogy ugatásával ismerje el a könyvem nagyszerűségét” – mondja Lewis.

Nem Istennek van szüksége tehát a tiszteletre: az embernek van szüksége arra, hogy Istent dicsőítse. Akkor van a helyén (ill. találja meg a helyét az életben), ha Istent imádja, neki örül. Szűcs Ferenc teológiai professzorom mindig egyszerű példákat hozott a tanórákra, erre a kérdésre is mondott egyet: „A vasút is vágyakozhat arra, hogy a sínen kívül akarjon futni, azonban csak a sínen érzi jól magát, mert oda tervezték”. Nekünk van szükségünk a dicsőítésre, hogy ezzel is kifejezhessük gondolatainkat és kapcsolatunkat Istennek. A dicsőítés az ember boldogságához ad hozzá, akkor vagyunk boldogok, ha rátalálunk az örömünkre és ezt ki is tudjuk mondani. Ez pedig lehet áldás, öröm, dicséret is. Dicsőíteni mindenképpen dicsőítünk. Az ember mindenképp függ valamitől, valahova mindenképp húzza a szíve, „nem tud nem dicsőíteni”. A szerelmesek dicsérik a társukat, az olvasók a kedvenc írójukat, a kirándulók a tájat, a játékosok a kedvenc játékukat – zeng a világ az időjárás, borok, ételek, színészek, motorok, egyetemek, focisták, történelmi személyiségek, gyermekek, virágok, hegyek, ritka bélyegek vagy bogarak, tudósok dicséretétől. Ezért egyáltalán nem mindegy, hogy miért rajong a szívünk. A Biblia rengeteget beszél arról, hogy ha az ember nem Istent, hanem akár saját magát, vagy más valakit dicsőít, helyez a középre, az minden esetben végzetes (pl. Dán 3 és 4 – mikor Nabukadneccar önmaga dicséretét követelte az egész népétől, követőitől). Tehát dicsőíteni, dicsérni mindenképp dicsérünk valamit, valakit. Viszont kultúránk kritikus és nem fogadja el feltétel nélkül a tekintélyt. Így Isten tekintélye sem feltétel nélkül dicsérendő az emberek szemében. Az elismerésünket „ki kell érdemelni”, be kell bizonyítani, hogy méltó valaki a tiszteletünkre. Ezt pedig nem kevés bizonyítással, küzdéssel lehet csak elérni.

Isten bizonyítani viszont nem akar és nem fog, mert ezt már megtette. Erről szól a 66. zsoltár 5-7. versei, ahol arról olvasunk, hogy Isten nemcsak egy egész népet mentett meg egy elnyomó birodalom, önmagát tömjénező uralkodójának kezéből, volt Úr a természet erői felett, de arról is olvasunk, hogy mindez az uralom mind a mai napig fennáll. Isten tehát megtette az első lépést, a keresztyének ezét tisztelik, dicsérik, mert van miért. Hogy ehhez vissza kell tekinteni, az már az ember felelőssége, hogy megtegye.

1.2 Isten tetteinek elmondása (5-7 versek)

Az 5-7 versek olyan szépen megmutatják, hogy a zsidók visszatekintettek és ünnepelték Istent és azt amit velük / értük tett. Ez nagy különbség a nyugati európai kereszténységhez képest, ami inkább filozofál Istenről. A zsidóknak rengeteg ünnepük volt. Az egész év szerkezetét az Isten ünneplése körül építették fel, és ezek sokszor több napon át tartottak. Mindegyik ünnep Isten más-más történelmi tettét ünnepelte. Óriási evés, zenélés, éneklés, ünnepélyes emlékezés és hálaadás kísérte ezeket az alkalmakat. Dicsőítettek ezzel is, közösségi eseményekkel, megéléssel, emlékezéssel. Az a felszabadult öröm, ami a zsidó énekekben fellelhető és rengetegszer tánra hívja az embert, az a hálaadásból, dicsőítésből fakad. Nem féltek ünnepelni, dicsérni, áldani. Nem féltek táncolni sem ennek hatására. Erről szól a dicsőítés. A dicsőítés sokkal több, mint zenés hálaadás vagy énekszóval való magasztalás.

Istent tehát a tetteiért is dicsőíthetjük, amiben visszaemlékezés és hálaadás lehet. Még a szenvedésekben is adhat ez egy kötelet a kútba esettnek. Ha a hálaadásba belekezdünk, akkor már nem azt keresem, hogy mi a legkevesebb, amit oda kell még adnom Istennek (hogy még épp megfeleljek Neki), hanem azt, hogy mi a legtöbb, amit adhatok neki, mert hálás vagyok a tetteiért. Isten Szentlelke eléri, hogy az elvárásoknak való megfelelésből önkéntes odaadás legyen, mert megmutatja népének is, hogy miket tett mert úgy közeledik, hogy ő kezdeményez mind a 10

parancsolatban, hogy bemutatkozik az első versben szabadító Istenként, mind az Újszövetségben, hogy fiát küldi, mint legnagyobb ajándékot, hogy első lépésként bizonyítsa szeretetét. Minden más csak Isten első lépései után következnek. Ő az, aki először lép, mi csak reagálunk erre.

1.3 Áldás a próbákért (8-12)

A 10. vers beszél azért arról az élményről, amit a Bibliában és mai is sokan megélnék. Hogy van szenvedés, próba, kín és fáradtság bőven az életben. Szemléletesen, egyszerismind lényegre törően foglalja össze ezt a zsoltáros egy verssel: „Mert megpróbáltál minket Istenünk, megtisztítottál, mint az ezüstöt”. De aki szenvedett már, vagy éppen valamilyen elbizonytalanodásban, küzdésben, dühben van, annak kifejező a kép, hogy ez olyan, mint mikor az ezüstöt közel ezer celsius fokon hevítik, hogy minden, ami szennyeződés benne az kiégjen onnan. Erről a nem túl kellemes állapotról beszél a zsoltáros. Nem kellemes a kép, de igaz, hogy ilyen a próba. Ám arról beszél a zsoltáros, hogy Isten ebben is ott volt és ezért éneklé utólag ezt az énekét.

Ez azért is fontos, mert aki éppen a szenvedésben van, annak ez vigasztalás lehet, de nem biztos, hogy dicsőíteni is tud. Viszont fontos tisztázni, hogy a szenvedés nem Isten nem létezésének a bizonyítéka. Ha Isten nem létezne, azzal nem oldódna meg a szenvedés problémája, ugyanis ugyanúgy maradna szenvedés, csak nem lenne rá semmilyen válaszuk. Aki tehát szenvedésben van nem is kell, hogy dicsőítsen, csak lássa meg Isten szabadítását, jelenlétét ebben a helyzetben is. Ha a szenvedésben lévő ember képmutatón ilyenkor is dicsőítene, akkor olyanná válna, mint amiről a 18. vers beszél – álnok szándék van az ember szívében ilyenkor. Ami pedig nem őszinte szívvel történik, az nem talál meghallgatásra Isten előtt. A szenvedőknek üzeni ez a zsoltár: Sokszor nem a kihívás miatt, a szenvedés miatt nem tudjuk Istent dicsőíteni, hanem azért van szenvedésünk, nehézségünk, mert nem tudjuk Istent dicsőíteni. Nem látjuk, hogy miért dicsőíthetnénk. Szükségünk van Isten jóságára, szépségére és igazságára. Minden dicsőítés erről szól. Minél jobban dicsőítem, annál jobban megélem és meglátom ezeket Istenből. Talán sokszor azért vagyunk (pontosabban maradunk) szorongóak, mélabúsak, depressziósak (ha most eltekintünk azoktól az esetektől, ahol ennek okozója valamilyen kémiai anyag hiánya) stb., mert nem látjuk / vesszük észre Isten szépségét, jóságát és igazságát az életünkben. Két szép példa dicsőítésre a nehézségek között is Pál és Dávid. Az a Dávid, akinek 73 zsoltárt tulajdonítunk a 150-ből és akkor is tudott dicsőíteni, kérni amikor üldözték, az életére törtek, nem volt mit ennie, nem mehetett szabadon amerre akart, mert fenyegetettségben élt.

2. Akkor dicsőítsünk

Megvizsgáltuk a zsoltár első 12 verse alapján, hogy miért dicsőíthetjük Istent és erre milyen kifogások szoktak érkezni. De a 13. verstől már a dicsőítés személyesen is elkezdődik a zsoltáros részéről, személyes bizonyásgtételét mondja el azzal, hogy Isten meghallgatta őt, figyelt az imádságára, nem utasította el magától, sőt szeretetét kiárasztotta rá. Ha pedig a zsoltáros dicsőít, dicsőítsünk mi is.

Nagypapám mondta: „Az öröm nem egyéb, mint összhang Istennel” A dicsőítésben ezt élhetjük meg mi is, az öröm, az áldó szavak mentén. Istent azért dicsőítjük, hogy a mi életünkben még inkább ő legyen az első helyen. Akkor (tölthettem be a potencialitásom) lehetek az, akinek Isten megalkotott, ha annak látom Istent, aki - és persze, ha ennek fényében élek. Éppen ezért a dicsőítés nem csupán egy kellemes hangulatú alkalom, hanem a lehető legfontosabbra, ugyanakkor a legnehezebbre hív

fel. Dicsérni azt jelenti, hogy emlékezünk, és ünneplünk, hogy Isten mit adott nekünk. Ki ő és mit tett. Azért figyelem a dalok szövegeit, mert arról beszélnek, arra tanítanak, hogy kicsoda a teremtő.

A most következő énekekben is a tartalom kritikusan fontos. Mert a zene tartalom nélkül csak izgalom az érzékszerveinknek.

Szóval miért dicsőítünk?

Az ember nem tud nem dicsőíteni, éppen ezért egyáltalán nem mindegy, hogy miért rajong a szívünk. Nem Istennek van szüksége a tiszteletre: az embernek van szüksége arra, hogy Istent dicsőítse. Akkor találja meg a helyén, ha Istent imádja. Isten nem elvárja a dicsőítésünket, hanem ez egy válasz az ő tetteire, amikért hálásak vagyunk és az ő személyére, akit csodálunk. A dicsőítés és zsoltár nem fakadhat más helyzetből, csak mindig a szükség, szabadulást követően, közben, ahogy ez a zsoltár is. A dicsőítés tapasztalás, hogy Istenhez szóló panaszomra Isten cselekvéssel válaszolt. Sokszor nem a kihívás miatt, a szenvedés miatt nem tudjuk Istent dicsőíteni, hanem azért van szenvedésünk, nehézségünk, mert nem tudjuk Istent dicsőíteni. Aki azt gondolja, hogy eleget tud már Istenről, vagy Istennek szükséges lépnie felé, az nem ismerte meg teljességében Istent.

A zsoltáros dicsőít, mi eddig csak gondolkoztunk és olvastuk az ő verseit. Most már Isten jelenlétében legyünk egyek hálaadásban Isten magasztalásában és az ő dicsőítésében is. Dicsőítsünk!

(Ablonczy Áron)